

1273 p.i. 201.097

EESTI RAHVUSMAALIKOGU

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI

Nr. 25 (391)

22. juunil 1929 a.

IX. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval. Tellimise hind: aastas Kr. 10.— poolaastas „ 5.— veerandaastas „ 2.50

Kohtu- ja siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind: aastas Kr. 8.— poolaastas „ 4.— veerandaastas „ 2.— Üksik number maksab 25 senti.

Toimetuse ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-24 Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1 Kuulutuste hinnad: 1/1 lehek. . Kr. 40.— 1/2 „ . „ 20.— 1/3 „ . „ 13.50 1/4 lehek. . Kr. 10.— 1/8 „ . „ 5.— 1/16 „ . „ 2.50 Tunnistuste kaotuste kuulutused Kr. 1.— Lehe eesküljel 75% o, tekstis 100% kallim. Aadressi muutmise 30 senti. Aadress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338 Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) J. Veneman, Politsei toimuste ulatusest juurdlusel ja otsimisel. 2) K. Vonder, Kaotatud dokumentidest. 3) M. Lembit, Politsei ülesannetest prostitutsiooni ja snguhaiguste vastu võitlemisel. 4) K. Kütt, Mõningaid märkeid päritolust. 5) O. Lillo, Tagaotsitavate isikute otsimiskorrast. 6) Tänavliikumise reguleerimine New-Yorgis. 7) Ametlik osa. 8) Rootsiaegsed maavalitsejad Eesti-, Liivi- ja Saaremaal. 9) Küsimusi ja kostmisi. 10) Kuulutusi.

Politsei toimuste ulatusest juurdlusel ja otsimisel.*)

J. Veneman.

Kuni praeguse kr. kp. sead. maksma-hakkamiseni ei olnud kindlat piiri juurd-luse ja uurimuse vahel. Politsei kohus-tused ei eraldunud täielikult kohtu ko-hustustest, politsei isegi teataval määral täitis kohtu tegevust ja kasutas kohtu võimu. Eeluurimine oli midagi praegu-se juurdluse ja uurimise vahepealset, mis ei rahuldanud ei ühe ega teise tä-hendust, andes seeläbi politseile töö avalikukstegemise täies ulatuses. Oli ilmne, et säärane kord osutas praktikas kahjulikke tagajärgi, mispärast tugevasti kannatas kogu kriminaal-töö leidmine. Eeluurimine, mis oli aluseks kohtule otsuse tegemisel, muutus tavalikult suu-

reks paberikuhjaks, millest kohus vähe sai kasutada temale tarvisminevat ma-terjali. Ei olnud ka kindlat mõistet juurd-lusest ega otsimisest seaduses ega praktikas. Alles vastav komisjon, kelle ülesandeks oli politsei aparadii ümber-korraldamine ja kohtu-uurijate instituudi loomine, andis 1860. a. kindla defini-tsiooni juurdluse mõistest, mis kõlas: „Juurdlus seisab andmete kogumises, mis tarvilikud tõenduseks, et sündmus tõeli-kult olnud ja, et see on seotud kuri- või väärtoga.“ Selle definitiooni alusel rajatigi kogu politseilise juurdluse ula-tus, määrati kindlaks vastavate normi-dega politsei osa juurdluse ehk eelkuu-lamise ja uurimuse toimuses. Seega pii-rati juurdlus ja otsimine rea säärase toi-mingutega, mille abil kogutakse andmeid selle kinnitamiseks, et teatav sündmus

Toimetuse märkus. Avaldame kirja-tüki, ilma et meie igas asjas autoriga ühel arva-misel oleksime.

on tõelikult kuritegu ja, et leitaks isik, kes kõigi oletuste järgi võiks olla arvata süüdlane selles teos. Kuna juurdlusel ja otsimistel saadud andmete edaspidine ümbertöötamine ja nimelt uurimine, millega tõendus teo kuritegelikkus, selle kuriteo kohtlematu tõelikkus, kelle peale osutavad juurdlusel ja otsimisel saadud andmed, kuivõrt teatava isiku peale langev kahtlustus süüs on põhjendatud asjaoludega, selgitamine, kui palju on see isik kuriteo põhjuseks ja millised suhted on tema tahtel olnud tõekstehtud kuriteoga — ei kuulu enam politseilise juurduse ülesannete hulka, vaid moodustab juba eeluurimuse, kohtu-uurija kompetentsi kuuluva osa. Nimetatud komisjoni tahe piirdus politseilise juurduse ja otsimise kohustuste kindlaksmääramisel eestkätt sellega, et juurdlus ja otsimine annaksid materjali, mis tarvilik süüdistajale ja kohtu-uurijale veendumuseks, et esimese nõudmine ja teise uurimise alustamine omavad küllaldase aluse, et nende tegevus ei oleks asjatu ja ei muutuks otstarbetuks eelkuulamisele ja uurimisele kuuluvate isikute tülitamiseks. Ja just viimane motiiv omas juba selle seaduse väljatöötamisel suure tähtsuse, millega tõsiselt arvestati. Kuid kahjuks on pööratud sellele tegelikult vähe tähelepanu. Praktika on jätnud täiesti arvestamata selle suure edusammu kodanikkude vabaduse puutumatus ja austamise suhtes, mida juba tolleaegne monarkilise riigikorra seadusandlus julges taotleda, olgugi, et vaadati kodanikkude kui alamate peale, kellel ei võinud olla riigi valitsemisel oma tahet ega võimalusi mõjutada poliitilist suuna oma elu heaoleku ja isikuvabaduse kindlustamise suhtes. Demokraatlikus riigis on aga kodanikkude õiguslik seisukord sootu teistsugune. Siin on riigivalitsemise korraldamise lähtekohaks kodanik, kelle huvid peavad olema ühtlasi ka riigi huvid. Järelikult ei tohi riigivõimud kodaniku, kui majasteedi huvisid ja vabadust kitsendada ega teda tülitada. Ilma tõsise põhjusega, olgugi, et see „tülitamine“ võib seista vahest ainult võimuesitaja kõnetamises. Tähtis on juba selle printsiibi austamisel, mis läbib demokraatliku riigikorra põhimõttest, et kodanikkude kui riigivõimu kõrgema teostaja õigusline sfäär oleks puudutamatu ja seadustega kindlasti nii

püsitletud, et seeläbi antaks tõesti temale riigis majasteedi seisukoht. Kuivõrt tähendatud mõttes on endisest korrast säilinud praktika kõigutanud kodanikkude õiguslist seisukorda ja tunginud üle seadustega määratud piirest, pean tarvilikuks enne vaadata, kuidas on leidnud käsitlemist meil maksvais seadustes politsei toimused juurdlusel ja otsimisel.

Politsei tegevust rahukohtunikudele alluvais asjus nimetab seadus: „andmete kogumiseks“, „otsimiseks“, „eelotsimiseks“. Mõistes otsimise all tegevust, mis seotud isikliste vaatluste ja küsitlemistega kuritegevuse ja kurjategija avalikukstegemise mõttes.

Kr. kp. s. § 50. osutab täpselt, milles peavad seisma need andmed: „Politsei ja teised administratiiv-võimud peavad kirjalikkudes teadaannetes rahukohtunikkudele ära tähendama: 1) kudas ja kus süütegu saadetud korda; 2) kelle peale langeb kahtlus ning millised selleks tõendused; 3) kas on tsiviil-nõudjat või tunnistajaid; 4) kõikide tähendatud isikute elukoht.“ Sõnade „ära tähendama“ ja „teadaannetes“ mõttest peab lugema välja, et politsei ja administratiiv-võimude tegevus nende poolt avalikuks tehtud süütegudes peab piirduma andmete kogumises, mis omased juurdlusele ja otsimisele ja ei laiendu süütõenduste fikseerimisele, mis omane eeluurimisele, sest „äratähendamine“ ei ole mitte eeluurimise toimus. Vastavalt sellele ütles ka § 251., et teated kurija väärtegedest, mis alluvad rahukohtunikkudele, annab politsei neile üle kuuluvuse järgi. Järelikult ei ole politseil õigust neis asjus säärasteks toimusteks, mis kuuluvad eeluurimise ossa, s. o. süüaluse ja tunnistajate ülekuulamiseks, vormilikuks ülevaatuseks, läbiotsimiseks ja äravõtmiseks. Kõik need eelpool tähendatud andmed peab hankima politsei järelepärimistega, salajaste vaatluste ja suusõnaliste küsitlemiste abil. Kuna n.n. eeluurimise osa rahukohtunikkudele alluvais asjus on paigutatud III peatüki teise ossa, kus räägitakse asja arutamise korrast ja mis tehakse kohtuniku enese, mitte aga politsei- või administratiiv-võimude poolt. Ainult erilistel juhtumitel on seadusandlus annud võimaluse kohtunikule anda toimetada neid toiminguid teatud tingimustel (§ 106) politseile,

kusjuures politsei siis juba on seotud kõigi nende vormi ja seaduse nõuetega, mis maksvad ülevaatuse, läbivaatuse ja läbiotsimise toimingute kohta (§§ 107—113 ja 144). Muidu neid nõudeid juurd-luse ja otsimiste juhtumitel ei kohaldata, s. t. juurdlus ja otsimine kui niisugune, puhtal, seaduse poolt ettenähtud kujul, ei piirdu mingisuguste vormi nõuetega, vaid selle teostamine oleneb täiesti poliitsei enese leidlikkusest ja osavusest. Loomulikult, tähendatud politseilise juurd-luse ja rahukohtuniku asja arutamise piiramisega ei või olla takistatud ka läbiotsimise, läbivaatuse ja ülevaatuse võimalus, kui kiiresti millegi pärast tarvidus on seda toimetada: politsei nähes neid toiminguid olevat kiire iseloomuga, võib juba enne asja arutamist juhtida rahukohtuniku tähelepanu sellele, kes peab seda toimetama, kas ise või volitama politseid, kui on olemas asjaolud, mis selleks annavad õiguse, kust oma äranägemisel ilma kohtuniku vastava korralduseta ei või politsei neid toiminguid mitte võtta ette, vastasel korral oleks see juba võimupiiridest üleastumine ja võib tuua isiku kaebusel politseiametnikule karistuse. Rahukohtuniku korraldus koguda temale andmeid asja kohta (§ 47) oleneb kohtuniku äranägemisest ja asja seisukorrast. Samuti tuleb politseil toimetada eelotsimist vastavalt kohtuniku juhtnõõridele § 52 ettenähtud juhtumitel. Kuid esimesel ega ka teisel juhtumil rahukohtunikul ei ole õigust volitada politseid toimetama säärased toiminguid, mis ei kuulu andmete kogumise, ülevaatuse, läbivaatuse või läbiotsimise toimuste hulka, sest asjaarutamine on rahukohtuniku otsekohene ülesanne, seepärast ei või tema teha politseile kohuseks sääraste andmete hankimist, mis võivad lahenduda asja enese arutamisega. Üldse peab rahukohtunik politseile teatavate toimingute täitmiseks antud õiguse tarvitamises olema ettevaatlik, või nagu seda väljendanud redaktsioon-komisjon, „et kohtunik jääks kohtunikuks, mitte aga ei muutuks nuuskuriks politsei kaudu.“

Vaadates edasi üldkohtule alluvais asjus politsei õiguste ja kohustuste ulatust, siis näeme, et nii komisjoni projektis, kui ka seadustikus ei ole antud iseseisvat kohta juurdlusele ja otsimisele, vaid on paigutatud neid toiminguid kä-

sitlevad normid II raamatu esimesse peatükki, pealkirja all „Politsei osavõtt eeluurimisest“, millest aga ei tule järelda-da, et neis paragrahvides ei ole antud täpset piirjoont juurdlusele ja uurimusele. Sest vaadates selle kohta käivat seletuskirja, siis näeme, et komisjonil on olnud kindel tahe täpselt määrata ära ühe kui teise tegutsemise sfääri, kuigi kr. kp. s. § 249 ütleb, et eeluurimine üldkohtutele alluvais asjus toimetatakse kohtu-uurijate poolt politsei kaasabil. Sõna „kaasabil“ mõistest ei välju, et politsei osa eeluurimise toimestes ei omaks iseseisvat kohta. Seadustikus on politsei kohustused jagatud kahte ossa: 1) juurd-luse ja otsimiste toimesteks ja 2) uurimistoimusteks, kui politsei asendab kohtu-uurijat.

Alustades tegevust, peab politsei kõigepealt teatama sündinud kuriteo juhtumist, kuid mitte hiljem 24 tundi teate saamisest, kohtu-uurijale ja prokuröri-le või tema abile (§ 250), et neil oleks võimalus otsustada, kas volitada politseid toimetama juurdlust või alata kohe eeluurimist.

Näitamiseks, kui politsei toimetab juurdlust oma äranägemisel enne ja pärast sündmuse teatamist, on seaduses määratud: 1) kui kuri- või väärteo tunnused on kahtlased, või kui politsei juhtumi üle, millel sarnased tunnused, teadustab kuulujuttude või üldse mitte täiesti usaldusväärilise allika kaudu, siis peab ta igal juhtumil enne sellest teatamist kuuluvuse järgi tegema kindlaks juurd-luse läbi: kas tõesti säärane juhtum leidnud aset ning kas just temas sisalduvad kuri- või väärteo tunnused (§ 253); 2) kui kohtu-uurijat ega prokuröri või tema abi kohal ei ole, siis toimetab politsei, neile süüteo tunnuseid sisaldavast juhtumist teatades, ühtlasi juhtumi üle vastava juurd-luse (§ 252). Arvestades sellega, et politsei võib ka mitte alustada juurdlust, siis on antud kohtu-uurijale õigus käsutada politseid (§ 271).

Näidates, milles peab seisma juurd-lus, seadus määrab ära selle toimuse viisi ja need toimingud, mis kuuluvad selleks ja nimelt: juurd-luse toimetamisel kogub politsei kõik tarvilikud teated järelekatsumiste, suusõnaliste küsitlemiste ja salajase järelevalvamise teel. majades läbiotsimisi ega äravõtmisi mitte toimetades (§ 254).

Juurdlust toimetades on lubatud politseil võtta veel tarvitusele vajaduse korral abinõusid kuriteo jälgede hävitamise ärahoidmiseks ning samuti kahtlustatava jälgimisest kõrvalehoidmise takistamiseks (§ 256), ühtlasi määrab § 257. kindlaks, millistel juhtumitel võib tarvitada politsei neid abinõusid. Pidades silmas, et tähendatud takistusabinõud on süüdistatava vabadust kitsendavad abinõud, siis hoiatab seadus nende õieti tarvitamist, lubades seda politseile mitte teisiti, kui täpselt jälgides kõiki eeluurimise kohta seatud eeskirju (§ 259). Toimetatud juurdluste peab andma politsei edasi kohtu-uurijale, kellele ta annab edaspidi teada ka kõik täiendavad teated, mis tema poolt tolles asjas kogutakse. Andes üle juurdluste kohtu-uurijale, peab politsei kandma ette sellest ka prokurörile või tema abile (§ 255). Seega piirduvadki politsei õigused ja kohustused juurdlustel. Edasi määrab seadus kindlaks korra nende juhtumite kohta, kui politseil tarviduse korral tuleb asendada kohtu-uurijat. Viimast asendades, ei anna politsei siiski kõiki neid õigusi, mis kohtu-uurijale antud, vaid peab jääma ikkagi palju kitsamatesse tegevusvõimaluse piiridesse. Politsei eeluurimise toimuse mahu määrab ära § 258., öeldes et juhtumitel, kui politsei satub kordasaadetava või just kordasaadetud süüteo, samuti ka kui kohtu-uurija kohalejõudmiseni kuriteo jäljed võivad kaduda, asendab politsei kohtu-uurijat kõigis uurimistoimingutes, mis ei kannata edasilükkamist, nagu: ülevaatustes, järelevaatustes läbiotsimistes ja äravõtmistes; kuid ei süüdistatava ega tunnistajate vormilist ülekuulamist politsei ei toimetata, välja arvatud kui keegi neist peaks olema raskesti haige ning tekiks kartus, et ta sureb enne

kohtu-uurija kohalejõudmist. Tegutsedes neil juhtumitel, peab politsei pidama täpselt silmas eeluurimise kohta seatud eeskirju (§ 259). Kohtu-uurija kohalejõudes annab politsei temale terve toimetuse üle ning lõpetab oma uurimise toimingud kuni eriliste ülesannete saamiseni (§ 260). Seega on pandud juurdluste ja uurimise toimingutele kindel piir: juurdlustel politsei ainult kogub andmeid järelekatsumiste, suusõnaliste küsitlimeste ja salajase järelevalvamise teel; eeluurimise toimingutel politsei, asendades kohtu-uurijat, kogub asitõendusi — ülevaatuste, läbivaatuste, läbiotsimiste ja äravõtmiste teel, seotud olles kohtu-uurijale ettekirjutatud vormidega ja korraga. Politsei eeluurimistoimingud eralduvad kohtu-uurija toimingust seega, et politseil on õigus vaid mõnede esialgsete toimingute peale ja ainult juhtumil, kui see seadusega määratud ja kohtu-uurija asendamine osutub tingimata tarvilikuks. Need toimingud on seadusega täpselt fikseeritud nii positiivsest kui negatiivsest küljest: politseil on õigus ülevaatuste, läbivaatuste, läbiotsimiste ja äravõtmiste peale, ei ole aga õigust süüaluse ja tunnistajate vormiliseks ülekuulamiseks, olgu, et siis keegi neist osutub raskesti haigeks ja on kartus, et ta sureb enne kohtu-uurija kohalejõudmist. Ülekuulamine moodustab seega politsei eeluurimisele selle piiri, millest ta ei tohi astuda üle ja märgib ära ala, mis kuulub ainuüksi kohtu-uurija toimingute piirkonda. Lõpuks tuleks veel tähendada, et politsei toiminguid, kuigi eeluurimise ossa kuuluvad, ei tunnustata lõpuliikudeks, vaid kohtu-uurijal on õigus politsei toimusi tema poolt toimetatud esialgse uurimise ajal kontrollida, täiendada ja ära muuta. (§ 269).

(Lõpp järgneb.)

Kaotatud dokumentidest.

K. Vonder.

Praegu maksev määrus isikutunnistuste kohta paneb isikutunnistuse kaotamise korral tema omaniku peale kohuse kaotamisest teatada politseile, kes kokku seab vastava akti. Ühtlasi tuleb ka isikutunnistuse omaniku kulul muu seas mahutada R. T. kuulutus tunnistuse kadumise ja maksvussetuse üle. Määrus ei näe ette, kes peab mahutama kuulutuse,

kas tunnistuse omanik või politsei; tegelikult on asi suuremalt osalt kujunenud nii, et seda teeb politsei.

Raha nõuab alati piinlikku arvestamist ja politsei on sunnitud, kas või ainult kontrollimise mõttes, valvama kuulutuse ilmumise üle R. T., et siis kokku seatud aktil vastav märkus teha. Ka hiljem tuleb politseil R. T. ilmunud kuu-

lutusi käsitada; see on siis, kui ta selgusele tahab jõuda, kas kahtluse all olev dokument ei ole maksvusetuks tunnistatud ja kas teda nii ühel kui teisel juhtumil ei kasutata kuritahtlikult. Viimase küsimuse peale annab küll täpsema vastuse politsei peavalitsuses peetav kadumaläinud dokumentide kartoteek, kuid olles kaugel telefonist (maal), ei ole politseinikul igakord ja igal ajal võimalik seda kasutada.

R. T. ilmuvad veel igasuguste teiste dokumentide ja asjade kadumise kuulutused; kõik need avaldatakse ühise pealkirja all: „Kadumaläinud isikutunnistused ja muud dokumendid“ ja trükitakse tihedalt, väikeste tähtedega ja ilma igasuguse gruppeerimiseta, näiteks: isikutunnistus, jalgratta number, autojuhi sõiduluba jne., kõik segipaisatult. Kui nendes kuulutustes keegi soovib leida teda huvitavat dokumenti, tuleb tal teha tükk hoolikat tööd ja lõpuks loobuda siiski igasugusest otsimisest, võimatu on neist midagi leida, otsimise võimalused ei lase endid oodata.

Palju raskusi võiks kõrvaldada, palju töötunde vähendada võiks siin väike süstematiseerimine, näimeh kuulutuste paigutamine R. T. dokumentide omanikkude nimede tähestikulises järjekorras. Pidasin R. T. talituses selle küsimuse üle läbirääkimisi ja saavutasin mõnesuguseid tagajärgi, kuid tingimisi. R. T. talituses seletati, et nende töö niisugusel korral kuulutuste trükkimisel raske-
neb; politseinikud ei saada iga dokumendi peale erikuulutuste, vaid seavad kokku terved suured nimekirjad, pealegi veel tihedalt trükitult ja mõlemal paberipöogna küljel; praegu and-

vat talitus need nimekirjad otsekohe ladumiseks ja kuulutused ilmuvad samas järjekorras, nagu need seisavad sissetulnud nimekirjades. Seada politsei nimekirju tähestikuliselt järjekorda olevat võimalik ainult neist väljavõtete tegemise teel, kuid selleks puuduvad koosseisude vähesuse tõttu igasugused väljavaated. Paluti, et politsei saadaks iga dokumendi peale kuulutuse erilehel; kui see aga võimatu, siis vähemalt trükiks oma nimekirjad ühel leheküljel ja nii, et iga kadumaläinud dokumendi kuulutus oleks eraldatud temale järgnevast ühe sentimeetrisel vahel. See vahe võimaldaks kuulutuse eraldamist üksteisest lahtilõikamise teel R. T. talituses ja siis üksikute kuulutuste tähestikulise järjekorda seadmist, nagu seda tehakse otsimiskirjade kokkuseadmisel.

R. T. talituse vastutulek on tervitav ja ülesseatud nõue täiesti läbiviidav. Et kuulutused võiks ilmuda tulevikus soovitud kujul, on vaja ainult: trükkida sisseaadetavad nimekirjad suuremate vahedega. See toiming ei nõua mingisugust tähelepanu pingutust ega ka tülikat korraldamist ja, arvan, on kõigile vastuvõetav.

Kuulutuste tähestikuline järjekord pakub soodustusi mitte ainult politseile, vaid ka kohtuasutustele ja eraisikutele, kes, nagu R. T. talituses seletati, pea igapäev pöörduvad nende poole palvega teatada, kas see ja see dokument on kuulutatud maksvusetuks ja missuguses nimelt R. T. numbris. Ilma igasuguste komisjonideta ja eeskirjadeta võiks siin asja lihtsustamist ja suuri hõlbustusi tuua väike kantseleiline võte.

Politsei ülesannetest prostitutsiooni ja suguhaiguste vastu võitlemisel.

M. Lembit.

Meie seaduseandlus on puudutanud prostitutsiooni ja suguhaiguste vastu võitlemise küsimusi suguhaiguste vastu võitlemise seadusega („R. T.“ 1 — 1927) ja tervishoiu peavalitsuse määrustega prostitutsiooni ja sellega kaasaskäivate suguhaiguste vastu võitlemiseks (R. T. 18—1921, R. T. 90—1922).

Tervishoiu peavalitsuse määrused reguleerivad peamiselt löbunaiste ja nende korteripidajate vahetõrje ning kahtlaste naisterahvaste registreerimise ja arstlisele järelevalvele määramise korra. Nende määruste elluviimise ja täitmise järele valvamine pannakse kohalistele tervishoiuosakondadele ja nendele alluvatele asu-

tustele. Kuid see ei tähenda veel, et poliitseiorganid saaksid passiivseteks jääda pahede hindamisel, millised tulevad esile määruste elluviimisel kohtadel.

Eeltähendatud määruse § 6. mainib, et tervishoiu-osakonna sellekohastel ametnikudel ja tervishoiupolitseil on õigus nõuda kõigilt kahtlastelt naisterahvastelt tervisetunnistust ja lähemaid teateid nende isiku elukoha ja elukutse üle. Tervishoiupolitsei kohuseid täidab üldine välispolitsei neis kohtades, kus säärane spetsialiseerunud poliitsei puudub. Kui poliitsei või tervishoiu-osakonna ametnik asub tegutsema määruse järgi, peavad tal olema kindlad andmed naise kahtlaseks pidamise üle prostitueerumises ehk suguhaiguse olemas-olus.

Sama määruse § 6. juure kuuluv märkus 1. kõneleb, et kahtlasteks loetakse naisterahvaid, kelle peale põhjendatud kaebus on antud tervishoiu-osakonnale, millises antud andmed on tõendust leidnud jne. Alles pärast seda võib kutsuda selle naisterahva ülekuulamisele ja arstlikule järelevaatusele. Kahtlaseks pidamise andmeid on aga eriti raske saavutada, kui veel arvestada muude määruse (R. T. 90—22) nõuetega.

Määruse § 6. juure kuuluv märkus 2. mainib omakorda, et kaebaja, s. o. kahtlaseks pidamise andmete andja nimi hoitakse ainult siis saladuses, kui arstlikul vaatlusel leitakse andmed tõestatud olema, tähendab, kui naisterahvas põeb suguhaigust. Vastasel korral antakse andmete andja agendi nimi sellele naisterahvale teada. Arusaadavalt võib naisterahvas võtta laimaja agendi vastutusele. Selles osas seisabki pearaskus prostitueeruja naisterahva tervishoidlise kontrolli alla viimisel. Järelevalve ja määruse elluviimine nõuab ametnikelt suurt vilumust ja elutarkust, et mitte kergelt võetud andmetega opereerides ise vastutuse alla langeda. Kodaniku põhiõigus kindlustab prostitueerujale isikupuutumatus ja seetõttu osalt võidakse salaja äri ajades suguhaigusi levitada. Ametnikul on raskendatud otsekoheste sammude astumine lõbunaisterahva salajase prostitueerumise vastu.

Raskem osa tööst ja vastutusest langeb tervishoiu-osakondadele, kuna poliitsei jääb kaasaitajaks organiks ja määruste mittealistujate vastutusele võtjaks. Pannes tähele prostitueerujate naisterah-

vaste elu, leiame, et nad sageli rändavad ühest linnast teise. Kui märkavad, et poliitsei ja tervishoiu-osakondade ametnikud ühes linnas peavad neid teravamalt silmas, siis sõidavad nad teise linna ja ajavad seal salaja oma äri edasi, kuni jälle kahtlastena võetakse. Seepärast oleks soovitatav, et ametnik või agent, kes korra on alustanud teatud naisterahva üle järelevalvet, oma tähelepanekud annaks edasi naisterahva uude asukohta, kui see asukoht teatavaks saab aadressbüroo või elanikkude kaudu. Tihti kavalamad salaja prostitueerujad ei jäta teateid oma elamasumisest mujale. Kui mõnel korral on siiski võimalik teateid saada.

Ka oleks soovitatav, ja mõnikord saabuvad head tagajärjed sellisest süsteemist, kui, näiteks, ühele teatud poliitsei ametnikule tehakse ülesandeks ühes tervishoiu-osakonna ametnikega kahtlaste naisterahvaste aeg-ajalt silmaspidamine. Ametnik süveneb nende naisterahvaste eluviisidesse sõprade kaudu ja suudab rohkem ja kindlamaid andmeid koguda, kui ametnikud suudavad selgitada kindlad katkendlised andmed. Ajajooksul kujuneks ka neis linna poliitseiüksustes teatud vilumusega komblusvalve poliitseinik, kus tervishoiu või komblusvalves spetsialiseerunud poliitsei puudub.

Edasi peatume lõbunaiste elukorterite küsimuse juures. Tervishoiu määruse § 1. põhjal võivad lõbunaisterahvad oma äri ajada teatud korterite pidajate järelevalve ja vastutuse all. Määruses on öeldud: kõik isikud, kelle korterites lõbunaisterahvad elutsevad ehk elama asuvad, on kohustatud sellest 48 tunni jooksul teatama tervishoiu-osakonnale. Loogiliselt määrust tõlgitsedes selgub, et prostitueeruja (arstlise kontrolli all) naisterahvas ei tohi äri ajada salaja endale korterit üürides. Samuti ei tohi keegi naisterahvast kaasüürilisena pidada tervishoiu-osakonnale teatamata. Lõbunaisterahvaste ärasõitudest teise linna või teise korteripidaja juure tuleb tervishoiu-osakonnale teatada (§ 4). Provintsilinnades leiab tervishoiu peavalitsuse määrus sageli ebatõlgitsemist tervishoiu-osakondade poolt, kuna poliitsei pole mõnikord tähelepanu pööranud määruse nõuetele seepärast, et määruse § 14. alusel kuulub säärane asjandus peamiselt tervishoiu-osakondade algatusele. Peetakse küllaldaseks, kui naisterahvad arstlikel järelevaatusel käivad, ent

korterites elagu nad missugustes ise tahavad. Mõnel pool üürivad lõbunaisterahvad — 4—5 isikut — ühise korteri, ilma et nad mõne korteripidaja või majapere-mehe järelevalvele kuuluksid (§ 1.). Arusaadavalt peetakse äri mustuses ja tervishoiu nõuetele mittevastavais ruumes. Müüakse salaja alkohoolisi jooke, kakeldakse külastajatega, varastatakse sageli kliendid puupaljaks, lärmitsetakse maja-hoovides, tänavatel ja rikutakse ümbruskonna elanikkude rahu. Sellele järgnevad kodanikkude kaebused politseile, linnavalitsusele jne. Nüüd ei saa veneaegset korda maksma panna, kus politsei korrapidajad määrati lõbumajadesse vahikorrale. Lõpuks ei tea tervishoiu-osakonnad ise-

gi, mis nende naisterahvastega peale hakata ja kes korratustes süüdi. Nurisetakse politsei peale. Kodanikud kaebavad linnavalitsusele, viimased saadavad kirjad politseile, kuna tervishoiu-osakonnad jäävad passiivseteks. Überpöördukt, tervishoiu-osakonnad peaksid määruse § 14. põhjal eeskätt lõbunaiste korterid ja korteripidajad kindla kontrolli alla võtma. Korteri-pidajad peaksid vastutama igasuguste korratuste puhul neis korterites, ja kui nende sõna ei kuulda, siis pöördugu viimased politsei poole kaasabi saamiseks. Edukalt pahede vastu tegutsemine on ainult siis võimalik, kui järelevalve organid täpselt teavad oma ülesandeid.

Mõningaid märkeid päritolust.

K. Kütt.

Teatavasti jagunesid end. Vene riigi alamad mitmesugustesse seisustesse, nagu: mõisnikud, vaimulikud, kaupmehed, talupojad jne. Igal seisusel olid oma üksused (kogukonnad, rüütelkonnad, gildid jne.), milledesse kuulumine oli kõigile sunduslik. Lubatud oli küll ühest üksusest samasugusesse üleminek, kuid see võis sündida ainult vastavate üksuste nõusolekul. Vastavalt sellele peeti igas seisuslikes üksuses sinna kuuluvate isikute nimekirja, mis sisaldas oma liikmete kohta kõiki tarvilisi andmeid perekonnaseisu, sünniaja, elukutse, kaitseväeteenistuse kohustuse täitmise jne. üle. Peale selle olid selle järgi koondatud ka teated kohtulikult karistatud isikute kohta (erinimekirjana), missuguseid alaliselt täiendati kohtuasutustelt saadud andmetega. Seetõttu oli ametiasutustel võimalus isikute kohta mitmesuguseid andmeid nende päritolukoha järele kerge ammutada. Vastavalt päritolukohale anti ka passid välja.

Asjasse tõi pöörde 1917. a. revolutsioon ja selle tagajärjed. Nimelt muutus olukord vene ajutise valitsuse 1917. a. seadusega, millega kaotati seisuslised üksused ja nende asemele loodi territooriaal- või kõikseisuslised omavalitsusüksused, mille liikmeteks arvati kõik kodanikud, kes asusid teatava omavalitsusüksuse territooriumil. See uuendus oli tingitud poliitilistest põhjustest: 1) et

kaotada seisuslised vaheseinad ja 2) et anda kodanikkudele liikumisvõimalusi.

Sel reformil administratiivsest seisukohast vaadates olid nii head kui ka halvad küljed. Headusteks olid asjaolud, et muutus lihtsamaks vallaomavalitsuste asjaajamine kogukondliste maksude sissenõudmise suhtes, passide väljaandmise alal jne. Endise korra juures harilikult hulk valla liikmeid elas väljaspool valda, kuna vallas elas jälle teiste valdade liikmeid, kelledelt tuli nõuda kogukonnamaksudid sisse ja saata nende päritolu järele. Samuti tuli oma valla liikmetelt maksude sissenõudmiseks saata hulk nõudelehti maksualuste elukoha järgi teistele vallavalitsustele ja mitmesugustele politseiasutustele isegi kaugemas Venemaa nurkadesse, mis tekitas hulga kirjavahetust ja paljuil juhtumil jäigi maks sisse nõudmata maksualuse leidmatuse tõttu.

Uuenduse halva küljena kerkis esile asjaolu, et ei olnud enam nii kerge saada tarvilisi teateid isikute kohta, mida varem saadi päritolukohast, kuna nüüd kadus üldse päritolu mõiste. Mõni aasta hiljem — Eesti valitsuse ajal — viidi karistusteadete koondamine uuele alusele. Neid korraldati nii, et kõik kohtuasutused saadavad teated nende poolt määratud karistustest kohtuministeeriumile, kust esialgu ametiasutustele tarbekorral anti välja õiendusi nende nõud-

misel. Kuid see korraldus osutus eba-praktiliseks: andis liig palju tööd kesk-asutusele. Seepärast hakati välja andma karistusteadete raamatuid, milliseid saadetakse vastavaile asutusile, kust nad võivad ammutada vajalisi teateid. Iga aasta kohta ilmub neli raamatut. Kuid ka see moodus ei ole küllalt ots-tarbekohane: ajajooksul muutub ta käsi-tamine liiga raskeks, sest suur virn raamatuid tuleb vaadata läbi, et jõu-da selgusele, kas teatud isik on karis-tatud või mitte. Siin tuleks küll leida teid, kuidas tulevikus asja korraldada, et seesuguste õienduste tegemine oleks kergem, kas andes aeg-ajalt välja üld-tähestik või leida mõni teine viis, kuidas asjaajamist hõlbustada.

Eesti vabariigi algpäevil meie ameti-asutused ja ametnikud end vene korra eeskujul hakkasid ametlikkudes paberites tarvitama väljendust — selle ja selle valla või linna liige või kodanik, ehk päritud sealt vallast või linnast, lugedes päritolukohaks selle kogukonna, kuhu isik kuulus end. Vene riigi ajal. Need väljendused aga ei ole õiged, sest mingi-suguse valla või linna liikmeks olemine tähendab kuulumist seisuslisse üksusse, missugused meil on lõplikult kaotatud seisuste kaotamise seadusega. Sellele juhtis omal ajal ka end. siseministeeriumi administratiivasjade peavalitsus vasta-vate asutuste tähelepanu ja seletas, et igasugustes ametlikkudes paberites tuleb tähendada, et isik on Eesti vabariigi kodanik, loobudes eelpoolnimetatud pä-ritolu märkimisest. Sellest on möödunud juba mitmed aastad ja peaks see kord kõigil asutusil väga hästi teada olema, kuid siiski leidub tänapäevgi paljusid do-kumentides ja ametlikus kirjavahetu-ses väljendusi: päritud sealt ja sealt val-last ehk linnast jne. Seda ei saagi enam

tarvitada. Kust, näiteks, on päritud isik, kes omandanud Eesti kodakondsuse opteerimise teel, naturalisatsiooni kor-ras jne., samuti isik, kes sündinud Eesti valitsuse ajal? Kas lugeda teda pärit-olevaks sealt, kus ta vanemad seisid vene ajal hinge kirjas või kuskilt mujalt? Samuti ei ole õige, kui end. Vene riigi alamaid, kes praegu Eesti kodanikud, lugeda päritolevaks sealt kogukonnast, kuhu nad kuulusid vene valitsuse ajal, sest veneaegseid hinge kirju enam ei peeta, nendega, mis ennem (teise riigi valitsuse ajal) peeti, ei saa üldse arves-tada.

Neil kaalutlusil leian, et päritolu no-teerimisest ametlikkudes dokumentides tuleb lõplikult loobuda. Selle asemel aga võiks küll tähtsamates dokumentides, nagu isikutunnistustel, kohtuotsustel jne. märkida ära koht, kus teatav isik sündi-nud, mis eriti tähtis politseiasutustel otsi-tavate isikute leidmise hõlbustamiseks jne. Eesti valitsuse alul oli see ka viidud läbi; esialgu väljaantavail isikutunnistu-sil (ühelehelistel) märgiti ära tunnistuse omaniku sünnikoht. Kuid hiljem on see muudetud ja sünnikoha asemele on tek-kinud mingisugune ebamäärane küsimus: kus seisab elanikkude nimekirjas, mis samuti on otstarbetu, sest isik seisab meil maksva korra järgi elanikkude nimekirjas seal, kus ta alaline elukoht ja kus ta registreeritud sisse. Seda aga võib näha registreerimisasutuse selleko-hasest märkusest, milliseid tehakse sisse-registreerimise juures isikutunnistuse lõ-pul selleks otstarbeks olevatele lehtedele. Küsimuse asemel, kus seisab elanikkude nimekirjas, võiks küll olla küsimus: kus peetakse isikutunnistuse omaniku pere-konnakirja. Kahjuks aga ei ole perekon-nakirja pidamine veel üldiselt viidud läbi, kuna see ei ole sunduslik.

Tagaotsitavate isikute otsimiskorrast.

Konstaabel O. Lillo.

Palju on kirjutatud „E. Politseilehe“ ar-gudel, et meie väikeses riigis on tagaotsitavaid isikuid, küllalt ei nende leidmisele rõhku iseäranis hõl-did maal, et otsitav saaks kohe leida. Minu arvates ei vähenegi taga-otsimise arv, kui vastavad asutused

politseiametnikkudele appi ei tule ja ei kohusta valla- ja alevivalitsusi otsimi-sele kaasa aitama. Kui lehitseda otsi-miskirju, leidub suur hulk neid, kes võlg-nevad omavalitsusele makse.

Pea igas vallas on registreerimiseks kaardisüsteem seatud sisse, ei leidu ka

enam palju majaomanikke, kes registreerimise määrusi ei täida; enamasti majaomanik tuleb kohe majaraamatuga ja juuretunud isiku isikutunnistusega valdamajja, täidetakse kaart ära, ehk kirjutatakse peetavasse nimekirja, tehakse vastav märkus isikutunnistusele, pannakse kaart kasti või nimekiri kappi ja asi on korras. Nüüd, kui leiab konstaabel aega, mingi valla- ehk alevisekretäri juure ja võtku kaardikast, mis sisaldab 3—4000 kaarti ja hakaku sorima, kas on nädala ehk kahega mõni registreeritud ja kas ei leidu tagaotsitavaid.

Kas ei võiks vallaametnikud, kes toimivad registreerimist, pidada väikest

märkuslehekest ja kirjutada sellele sisse-registreeritava täpne nimi ja perekonnanimi, kust konstaabel kohe leiaks, kas juuretunud on tagaotsitav või mitte? Neid tuleb valla kohta harva, tükil ajal mitte ühtki, kuna aga konstaabel kindel ei või olla, et ei ole tulnud. Ka see kord kergendaks tunduvalt keskasutuse tööd, kes korraldab otsimist, ja vähendaks tunduvalt tagaotsitavate arvu. Kui see kord pannakse maksma kiires korras, oleks valda tulnud tagaotsitav teisel päeval pärast registreerimist leitud, kuna viimane muidu mõne päeva ehk nädala jooksul elukohta võib muuta ja pikemaks ajaks leidmata jääda.

Tänavliikumise reguleerimisest New-Yorgis.

Murede hulka, mis sünnitavad kõige rohkem peavalu nii New-Yorgi linnaisadele kui ka politseile, kuulub esimeses järjekorras tänavliikumise reguleerimise küsimus. Autode arv kasvab suurimas Ühisriikide linnas ennenägematu tempoga, nii et linna tänavad kipuvad igapidi kitsaks jääma liikumisele. On katsutud teha mis võimalik, et olukorda parandada, on isegi lubatud autodel võrdlemisi kiiresti liikuda tänavaid mööda, kuid suuremaid paremusi pole saavutatud: vastuoksa autode lubatud kiiruse tõstmisega suurenes ka tänavliikumise ohvrite arv, mistõttu mõeldakse alata uutele abinõudele. Lõpuks ei jää aga vist New-Yorgis tõesti midagi muud üle, kui mitmekordsete tänavate ehitamine vähemalt südalinnas: esimene kord oleks trammide jne. jaoks, teine kord — autode jaoks ja kolmas — jalakäijatele. Sellesarnaste kavatsuste läbiviimine nõuab aga väga palju raha ja aega, mis pärast veel katsutakse läbi ajada teisiti.

New-Yorgi „National Automobile Chamber of Commerce“ töötas hiljuti välja uue tänavliikumise reguleerimise kava, mis on huvitav seetõttu, et tema sisaldab hulk nõudeid, mis võivad maksta ka teistes linnades ja teistes oludes. Kava töötati muu seas välja sajaliikmelise komisjoni poolt, milles olid esitatud kõik küsimusest huvitatud ringid. Eeskätt võtsid komisjoni töödest osa: autovabrikandid, -müüjad, -klubid, mit-

mesuguste riigiasutuste kõrgemad ametnikud, mõistagi politseiga eesotsas, insenerid teedeasjanduse tundjad, raudteelased jne. Enne kava lõplikku kokkuseadmist sõitsid üksikud komisjoni liikmed maad mööda ringi, et tutvuneda kohal olukorraga terves riigis ja vastavalt sellele üles seada nõudmisi tänavliikumise edukaks reguleerimiseks.

Terve suur kava, mis on tähendatud komisjoni töö lõpptulemuseks, meid ei huvita, see on kokku seatud hoopis teistsugustes oludes hoopis teistsuguse liikumise reguleerimiseks. Meid aga võiks huvitada kava üksikud osad. Nimelt leidub kavas muu seas rida punkte, mille läbiviimine on komisjoni arvates esimese järgu tähtsusega. Neist punktidest võiks nimetada järgmised:

Igas linnas seatagu sisse eriline liikumiseamet, mille ülesandeks oleks liikumise reguleerimise üldjuhtimine. See amet moodustaks enesest keskkoha kõikide liikumise puutuvate küsimuste ja asjade suhtes. Ametile peaksid alluma kõik isikud ja ametnikud, kellel tuleb ühel või teisel viisil tegemist teha liikumise reguleerimisega, liikumise kontrolliga, järelevalvega selle üle, et kõik liikumise ja sõiduriistade kohta käivad määrused ja seadused leiaksid täitmist. On arusaadav, et seal, kus on liikumine hõre, s. o. väiksemates linnades ja alevites, pole tarvidust niisuguse ameti järgi, kuid ka sarnastes kohtades on soo-

vitav panna terve liikumise asjandus ühe ametniku peale, kes siis moodustaks enesest teatud keskkoha.

Neis suurlinnades, kus tänavliikumise küsimus on eriliselt põnev, asutatagu liikumiseameti juure eriline liikumisinseneride büroo, kusjuures linnaomavalitsused, kus see küsimus akuutne, peaksid ametisse seadma erilise liikumisinseri, kelle alla käiks nimetatud büroo.

Ilmtingimata tuleb läbi viia üldine ühtlane süsteem signaalide andmise kohta sõiduriistade poolt ja samuti ka liikumismärkide kohta. See on nõue, mille ühtlaseks läbiviimiseks üksikute politseiasutuste poolt on juba palju tööd tehtud. Lõpuks tuleb katsuda aga nii kaugele jõuda, et, näiteks, ametlikud liikumismärgid ja pealiikumisreeglid oleksid ühtlased terves maailmas. Tänapäev, kus turistid oma autodel kihutavad riigist riiki, ei ole enam hästi mõeldav, et iga riik korraldab liikumist oma moodi ja annab liikumise reguleerimise mõttes käske liikumismärkide abil, mis teise riigi kodanikule, teiset riigist sõitvale isikule on võõrad. Pole enam hästi mõeldav, et, näiteks, Austrias kästakse teisest sõiduriistast mööduda paremat kätt, Prantsusmaal aga vasakut kätt jne. Tegelikult on see aga praegu nii ja politsei-keskasutustel tuleb kindlasti veel palju vaeva näha, enne kui läbi viiakse kõnesolev nõue, mis ometi iseenesest selge ja kõigile arusaadav.

Tänavatel, kus liikumine eriti elav, seatagu sisse liikumise kontrollsignaalid, mis lubavad sõidukitel kiiremini liikuda ja ühtlasi pakuvad rohkem kaitset jalakäijatele. Üldse aga ei tohi signaale seal tarvitada, kus nad ei too kasu liikumisele, vaid liikumist takistavad. Kontrollsignaale tuleks tänavatelt jälle kõrvaldada, kus liikumine on vaiksem. Teiste sõnadega tuleks tähtsamatel tänavatel kindlaks teha, millal seal on liikumine kõige suurem, ja vastavalt sellele tuleks talitada kontrollsignaalidega. Shablooni igatahes ei tohiks siin olla.

Seal, kus tarvitatakse liikumissignaale, peavad need olema võimalikult lihtsad ja muidugi ühtlased üle maa, need peavad aga ka olema kergesti igaühele arusaadavad: näiteks, võiks sõna „stopp“ tähendada liikumise seismapanekut ühes suunas, ja sõna „start“ liiku-

mise vabaks andmist vastavas suunas. Hoiatusmärgina võiks tarvitada sõna „valvel“, mis näitab, et varsti järgneb selles suunas liikumise seismapanek.

Hea on tarvitada liikumissignaalidena tulesignaale või valgustussignaale. Kuid seal, kus tarvitatakse sarnaseid signaale, tähendagu punane tuli alati liikumise seismapanekut, roheline tuli — liikumise vabaksandmist ja kollane — valvelolekut. Inimesed on raudteedel, näiteks, juba nii harjunud punase ja rohelise tulega, et sarnaste tulede sisseseadmine tänavliikumise reguleerimisel ei sünnita raskusi.

Tänavate nurkadel antagu igalpool ja alati eesõigus jalakäijatele sõidukite ees, arvatud välja sarnased tänavnurgad, kus liikumist reguleerib politseinik või kus liikumist reguleeritakse signaalide abil.

Tänavatel enestel olgu liikumise juures alati eesõigus sõidukitel jalakäijate ees, arvatud välja tänavnurgad. Seejuures aga peavad sõidukijuhid alati tarvitamiselt hoolitsema jalakäijate julgeoleku eest. See punkt on vist küll kõige nõrgem terves kavas. Suur hulk tänavõnnetusi, mis on ühenduses liikumisega, juhtub just seetõttu, et sõidukite, eriti autojuhid ei ole küllalt ettevaatlikud jalakäijate suhtes, kes kuidagi on sattunud tänava keskele. Muidugi on väga tihti süüdi jalakäijad ise, kuid see ikkagi olukorda ei muuda. Mõnelpool on hakatud asja veel niimoodi parandama, et jalakäijatele määratakse trahv, kes mitte ülekäimiseks määratud kohtadel tänavatel üle tänava liiguvad või kes liiguvad kas trammilt tulles või mõnel muul põhjusel keset sõiduteed.

Kava nõuab edasi, et seal, kus liikumist reguleerivad signaalid, jalakäijad annaksid eesõiguse sõidukitele, kui algab liikumine, s. o. „start“-signaalil. Kui aga jalakäija on keset tänavat ja siis ilmub „start“-signaal, peavad sõidukid andma teed jalakäijale.

Pikemalt peatub kava ka trammide liikumise juures, mis on tähtsamaid küsimusi suurlinnade tänavliikumise reguleerimisel. Eriliselt käsitatakse reegleid selle kohta, kuidas trammist mööduda ja millal nimelt võib seda teha. Huvitav on, et sõit trammis roopaid mööda keelatakse; ainult hädakordadel tohib sõiduk liikuda neid roopaid mööda, kusjuures

tema aga kohe peab roobastelt ära sõitma, kui tramm annab tuleku signaali.

Siis nõutakse tänavate vabastamist raudteede poolt. Väga mitmes linnas leidub kohti (nagu meil Tallinnas), kus raudtee viib põigiti üle tänava, nii et rongide liikumisel terve tänavliikumine pannakse seisma, mis on lubamatu, vaatamata ajakaotusele veel hädaohu tõttu, mis on ühenduses rongide liikumisega üle tänavate. Ka trammiliinide reguleerimist nõuab kava, sest halvasti seatud liinid võivad nagu raudteegi takistada liikumist ja saada hädaohuks tervele tänavliikumisele.

Edasi nõutakse eriliste platside sisseadmist nii veo- kui ka sõiduautodele. See nõue on huvitav seetõttu, et see on enam-vähem täidetud Euroopa riikides, kuna aga pole — vabaruumi puudusel tänavatel — senini täitmist leidnud Ühisriikides, eriti New-Yorgis.

Kava keelab ära sõiduriistade seismajäämise teatud kohtadel linnades, s. o. seal, kus liikumine on kõige elavam ja kardetavam (risttänavate nurkadel jne.). Ka peatuda ei tohi sõidukid sarnastel kohtadel.

Autobustele ja taksoautodele keelatakse seismine parkides tähtsamatel kohtadel. Nad võivad küll sõitjaid neisse kohtadesse sõidutada, peavad aga ise otsekohe, pärast sõitja mahaastumist autost, kohalt lahkuma. Peale selle nõutakse aga, et parkides teatud kohtadel üldse ei lubata seista autodel, ka eraautodel mitte, sest pargid on jalutuskohaks jalakäijatele, mitte aga seisu- ja sõidukohtadeks autodele. Öösest ei taheta üldse lubada autode parkides

seista. Asi seisab selles, et eriti New-Yorgis kuumal ajal peatuvad väga paljud autod parkides, kusjuures omanikud veedavad kuuma öö niimoodi värskes õhus.

Autode tarvitamine tänavatel ainult reklaami otstarbeks tuleb tingimata ära keelata. Just niisugused autod segavad tihti tänavliikumist tunduval määral; aegadel aga, mil õitseb reklaam — nagu valimispäevil, suursündmuste puhul jne. — võivad reklaamautod üldse liikumise seisma panna.

Kõik sõidukid peavad alati sõitma tänava paremat kätt (või vasakut, kui see nii on korraldatud), kusjuures need sõidukid, mis kiiresti ei liigu, peavad rohkem hoidma kõnnitee poole; mida kiirem sõiduriist, seda enam peab ta liikuma tänava keskpäigal.

Sõidukid, mis ilmuvad tänavale erateedelt, õuedest jne., peavad peatuma, enne kui nad sõidavad tänavale, kõnnitee juures. Samuti peavad kõik sõidukid peatuma, kui nad tulevad mingisuguselt kõrvaltänavalt peatänavale, kus liikumine väga elav.

Autod, mis tänavale seisma jäetakse, peavad pidurdatud olema, samuti ei tohi neil töötada mootor. Neil autodel, mis öösest peatuvad tänavatel ja parkides, peavad peale selle olema tuled, mis näitavad, et teatud kohal seisab auto.

Pöördeid võib tänavatel teha ainult siis, kui neid pöördeid saab läbi viia ilma et auto tarvitseks tagurpidi sõita. Kui autoga võetakse ette pöördeid tänavatel, siis tuleb neid viia läbi võimalikult tänava keskel ja mitte tänava ääres.

—s.

Ametlik osa.

Käsu kirjaga 13. juunist s. a. nr. 47 kohtu- ja siseministeeriumile

on Tartu-Valga prefektuuri konstaabel Tõnis Saarepera kinnitatud Kuresaare jaoskonna politseikomissariks Orisaares, arvates 15. juunist s. a.

Politsei peavalitsuse poolt on antud load:
laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks — Friedrich Jüri p. Maistele Võrus, Jüri tän. nr. 5-b, maksvusega 16. juunini

1930. a., ja Gustav Hansu p. Roobale — Tapal, Pikk tän. nr. 6, maksvusega 17. juunini 1930. a.;

laskemoonaga kauplemiseks — Semjon Timofei p. Teplenkovile Järvesuu vallas, Värskas külas, maksvusega 17. juunini 1930. a.

Politseidirektori määrusega on tühistatud
Pärnus elutseva August Priidu p. Kirschi laskeriista luba jahipüüsi hoidmise ja kandmise osas.

Rootsiaegsed maavalitsejad Eesti-, Liivi- ja Saaremaal.

Tallinnamaa kindral-kubernerid: 1561. a. — Glas Christerson Horn, 1562. a. — Swante Sture, 1564. a. — Hermann Fleming, 1565. a. — Henrich Klasson Horn, 1569. a. — Gabr. Christerson Oxenstjerna, 1570. a. — Akeson Tott, 1575. a. — Pontus de la Gardie, 1576. a. — Henrich Klasson Horn, 1578. a. — Johannes Berends,

1579. a. — Hans Erichson, 1585. a. — Gustav Gabrielson Oxenstjerna, 1588. a. — Gustav Banner, 1591. a. — Erich Gabrielson Oxenstjerna, 1592. a. — Jürgen Boye, 1600. a. — Karl Henrichson Horn, 1601. a. — Andreas Linnersson, 1611. a. — Andreas Larsson, 1612. a. — Gabr. Gust. Oxenstjerna, 1619. a. — Jakob de la Gardie.

Kubernerid Tallinnamaal:

1621. a. Pehr Gust. Bannier.
1628. a. Philipp Scheduling.
1634. a. — —
1642. a. Gustav Gabr. Oxenstjerna.
1643. a. — —
1644. a. — —

Kindral-kubernerid Riia maal:

Jakob de la Gardie.
Johann Bengt. Skytte.
Bengt. B. Oxenstjerna.
— —
Hermann Hansson Wrangel.
Erich Erichsson Ryning.

Tallinnamaal:

1645. a. — —
1646. a. Erich Axelson Oxenstjerna.
1648. a. — —
1649. a. — —
1652. a. — —
1654. a. Henrich v. Thurn.
1655. a. Bengt. Skytte
1656. a. Bengt. G. Horn.
1658. a. — —
1660. a. — —
1661. a. — —
1662. a. — —
1665. a. — —
1673. a. Bengt. G. Horn.
1676. a. — —
1677. a. Andr. Len, Torstenson.
1678. a. — —
1681. a. Rob. Joh. Lichten.
1686. a. Nils Thurn, Bielke.
1687. a. Axel Julius de la Gardie.
1689. a. — —
1690. a. — —
1695. a. — —
1701. a. — —
1702. a. — —
1704. a. Kind. Schlippenbach.
1706. a. Nils Strömberg.

Riia maal:

Gabriel Bengtson Oxenstjerna.
— —
— —
Magnus Gabriel Jakobson de la Gardie.
Gustav Karlson Horn.
— —
M. G. J. de la Gardie.
— —
Robert Patr. Douglas.
— —
Axel Gust. Lillje.
Bengt. G. Oxenstjerna.
Gl. Akeson Tott.
Chr. Swantesson Horn.
— —
— —
— —
— —
Jakob Hastfer.
— —
— —
— —
Erich Dahlberg.
— —
Fröhlich.
— —
Nils Strömberg.

Saaremaal:

Erich Gustavson Stenbock.
— —
Andreas Erichson.
Johann Utter.
— —
— —
B. Lieven.
— —
— —
Karl Sparre.
— —
— —
— —
Karl Johanson Sjöblad.
— —
— —
Osten-Sacken.
— —
— —
Karl Joh. Sjöblad.
Osten-Sacken.
Peer Oerneklöv.
— —
Engelbrecht Mannerburg.
— —
— —
— —

Küsimusi ja kostmisi.

Küsimus. Tsiv. kp. s. § 158¹ on pandud politsei peale rahukoht. otsuste täitmine tsiviil-nõudmiste asjus juhtumistel, kui sissenõuetav summa ei ületa 200 kr.

Täitmine pannakse selle pol.-am. peale, kelle piirkonnas elab kostja. Nõudja, esitades politseile täitmise lehe, palub aga sagedasti selle juures, et nii üks kui teine sissenõudmise toiming saaks teostatud mitte kostja elukohas, vaid mujal ja selle juures koguni väljaspool pol.-ametniku rajooni. Näit.: Täitmine on pandud Nõmme linnapoe peale, kellele nõudja esitab täitelehe ja palub aresti panna palga peale, mida kostja saab Tallinnas ehk Paldiskis.

Kas on kohustatud pol.-ametnik tsiviilkohtu otsuste täitmisel tegutsema väljaspool oma jaoskonna piire ja kes vastutab tema äraoleku ajal julgeoleku eest jaoskonnas. — Kui ei, siis kuidas toimetada? Kui täitmine on pandud pol.-kom. peale, kas viimane on õigustatud panema seda toimingut temale alluva konst. peale, või peab korda saatma isiklikult?

Vastus: On õigustatud tegutsema ainult oma tegevuspiirkonnas. Kohutuust täidab see politsei-ametnik, kelle peale täitmine pandud.

Väljaandja: **Kohtu- ja siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.**

Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**

Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s i.

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

Põder, August Mihkli poeg, välja antud Tartu linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 4. 12. 19 a. nr. 2600. (20646)
Pulk, Luise Märdi tütar, välja antud Tartu linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 10. 1. 20 a. nr. 7236. (20647)

Evartov, Marie, v. a. Ambla vallavalitsuselt 26. 4. 19 a. nr. 1390. (20748)

N. ZIPUKOFF Tallinnas, Viru 24.

Soovitab suures valikus

tasku-, laua- ja seinakellasid 2. aastase vastutusega. **Kuld-, hõbe-, ehteasju, laulatussõrmuseid** alandatud hindadega.

VEINIKAUPLUS

S. Tartu m. 19. Tallinn.

Soovitab

likööre, napse,
konjakeid, veine,
õlut ja kõiki
koloniaal-kaupu
möödukate hindadega.

Maksujõuetuks jäänud
A.-S. „LADU“

Tallinnas, Valli tän. 4, Ed. Pohli majas

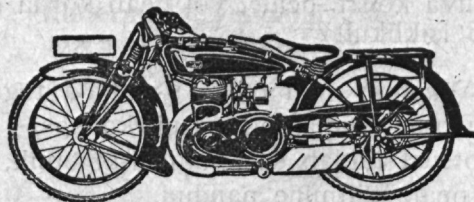
odav riidekaupade
müük
kestab edasi.

Müük suurel ja väikesel arvil.

Kõhale jõudnud maailmakuulsad jalgrattad

Original Eesti erimudelid 1929. a.

D. K. W.

mootorrattad ja automobiilid

Kõik Dunlop kummidel.

Müügil igas linnas ja alevis.

Karl Tammann,

TALLINN, Kentmani 5.

Telefon 31-25.

Eesti Klaasitööstus Osühisus

„EKO“

- a) Pudeleid valgest, poolvalgest ja värvilisest klaasist igasuguseks otstarbeks, rohu-pudeleid lihvitud korkidega jne.
- b) Majapidamise tarbeid, puhutud ja pressitud klaasist.
- c) Tehnika tarbeid, nagu elemendipurke, telefoni ja telegraafi isolaatoreid, elektrilambi kupleid jne.
- d) Mitmesuguseks otstarbeks: möödutsilindreid, preparaaside purke jne.

Ladudes suured tagavarad mitmesugust kaupa.

KONTOR: VABRIK:

Tallinn, Viru 13.

Eidapere.

Tel. 903 ja 23-03.

Telef. Lelle 6-b.

Kohtu- ja siseministeerium annab kohemaksetava raha eest avalikul

suusõnalisel enampakkumisel ühekordseks

heinategemiseks

rendile Kadrioru maa-alal asuvad heinamaatükid.

Lähemaid teateid saab Kadrioru pargivalitsejalt Koidula tän. nr. 34 igapäev kella 9—13. Enampakkumist toimetatakse 29. juunil s. a. kell 9 homm. sealsamas.

Meie eriala on viilid, Rootsi tööriistad ja lihvimise tarbed.

Meie eriala on viilid, Rootsi tööriistad ja lihvimise tarbed.

TALLINNA Viili vabrik

Asut. 1873. a.

O.-Ü.

Asut. 1873. a.

TALLINNAS, SUUR KARJA tän. 16. TEL. 12-78.

Igasugused **viilid, raua- ja terastööriistad** tehastele, mehaanikutele, montööridele, seppadele, tiseritele jne. Suur väljavalik spetsiaalpretsisioontööriistadest. Teras igasugune. Mõöduriistad, saed: -kreis, -gatter, -tislari, -metsa, -käsi, -raua jne. Habemenoad, juukselõikamisemasinad, käärid, noad, pussid jne.

Lihvimise tarbed: smürgelkäiad (Carborundum ja Corund) smürgel-riided, -pulber, -kövasid, õlikövasid. Liiva- ja klaaspaber. Vikatiluisud: carborundum ja soome. Teras- ja itaaliapulbrid kivitöösturitele.

Tehaste tarbed: nahk ja ballatarihmad. Tihendusmaterjalid: asbest ja klingeriiit, stauferid, klaasid jne.

Ehitustarbed: naelad, kruvid, lukud, hinged jne.

Tehniline osakond: Igasuguste masinate ja materjalide müük. Vabriku sisseseaded.

Tööstuse osakond: Igasuguste viilide ja rasplite valmistamine ja ülesraiumine. Saagidele Hammaste sisselõõtmine ja teritamine.

Meie eriala on viilid, Rootsi tööriistad ja lihvimise tarbed.

Meie eriala on viilid, Rootsi tööriistad ja lihvimise tarbed.

Järvakandi klaasivabriku aknaklaas

on puhas, paks ja laseb hästi lõigata.

Tellimised täidetakse kiirelt.

Saada kõigist suurematest kauplustest ning tarvitajate ja majandusühisustest.

Vabrik:
üle Keava jaama,
telef. Lelle 7.

Kontor:
Tallinn
Süda tänav 1,
telef. 15-38.

J. Puhk & Pojad

TALLINNAS, Rannavärava puiestee 21

Kontorid:

Tartus, Pärnus, Narvas, Valgas, Viljandis, Petseris, Tapal, Nõmmel.

Telefonid:

Puhk & Pojad Keskjaam. * * * Kaugekõne 15-84 ja 26-15

Alati laos saadaval **nisupüüfid:**

Eesti-parem — Kalev — Kungla — Sampo — sõre — poolsõre ja manna.

Rukkipüüfid — Rukkijahud

Rukis — Kaer — Odrad. — Sukur iga seltsi

— **Riis** — **Keeringad** — **Soof.** —

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUS

JUHATUS: TALLINN, VALLI TÄN. 4.

Telef.: 10-85 & 11-62. Telegrammid: „Peapõlevkivi Tallinn“.

LAOD: Kohtlas ja Tallinna sadamas. * Kaevandused ja õlitööstus Kohtlas.

Müüb:

Kütte põlevkivi, põlevkiviõlised mitmesugusteks otstarveteks, nagu: kütteõli, mootornaftat, immutusõlised puukonserveerimiseks ja katusepapi tööstusele, bitumeneid (asfaltipigi ja gudrooni) „Estobitumen“ mitm. sulamistemperatuuridega teedeehituse, isolatsiooni, katusepapi tööstuse j. t. otstarveteks, **Asfalt-Mastiksi** kõnniteede ja põrandate tegemiseks, **katuselakki** pappkastude tõrvamiseks, **asfalt-raualakki**, **fenolaati** puukonserveerimiseks ja **karbolineumi** „Estokarbolineum“.